

SATILIK EV

Abdurrahman Günay

- Oğluna, yüzüne karşı: “Sana dayanacak gücüm kalmadı.” demek isterdi. “Artık başının çaresine bak!” Ama dilinin ucuna kadar geliyor, diyemiyordu bir türlü. Kaç kez denedi. İçinden “tam yeri” saydığı, denk düşürüp söylemeyi geçirdiği fırsatlar doğmuş; taşı gediğine koyacağı sıra, caymıştı son anda söylemekten. Kaçınmış, ar etmişti âdeta; yutmuş, yutkunmuştu her seferinde.

Nasıl söylesindi? Kanından, canından olma evladiydi sonuçta! El kadarken, eline bakarken kolaydı ya da kolay gelirdi insana evlat sorumluluğunu yüklenmek. Bile isteye çocuğum olsun derken, gençlik vardı serde çünkü. Çağında doğaldı her şey; Allah’ın bir lütfuydu evlat da sevgisi de... Yorulsan da “Aman!” demezdin ya da derdin de dil ucuyla, zor gücüyle... Denir geçilirdi sadece. Ama şimdi?

Eli ayağı işe gitmiyor, yetişemiyor uzun zamandır. Yoruldu, yaşlandı. Kendi kendine konuşuyor, söyleniyor artık. İçinden içinden konuşup dertleniyor hâline: “Biraz ayakta kalsam belime ağrılar giriyor; zor atıyorum bir koltuğa kendimi. Doğru, kiloluyum... Eklemlerimde kireçlenme; ayak tabanlarımda, doktorun ‘topuk dikenini’ tanıdığı koyduğu bir rahatsızlık, gün gün ızdırap vermekte bana. Yüksek tansiyon, kötü kolesterol, şeker... Say, sayabildiğin kadar! ‘Kuş kadar canı var!’ denir ya, işte öyleyim! Bakma heybetli durduğuma; can dediğin, beden içinde bir nefeslik kuş sadece. Ten kafesinden ‘Pırrr!’ uçar gider, bir bakmışsın. Gidiş, o gidiş! Geri çağır, gelir mi? Gelmez! Girmez bir daha kafesine, can kuşu!”

Bu ‘can kuşu’ benzetmesi diline dolandı iyice. Düşündükçe ete kemiğe bürünüyor, gerçek bir kuş olup çıkıyor hayalinde varlığı... Rahmetli anası da aşağı yukarı kendi yaşındayken ezberinde kalmış bir beyit söylerdi, her fırsatta: “Fâni dünya bir değirmendir, durmayıp döner! Çeşm-i insan bir fenerdir, akıbet bir gün söner!” Böyle der, donar ka-

lırdı bakışları. O zamanki Gül Hanım gençti, bencildi; ne söylenene ne söyleyene itibar ederdi. Yürek acısını anlayamazdı zavallı anacığının. Şimdi olsa... “Ne kadar uzakmışım, onun gerçeğinden! Paylaşmamışım içtenlikle hüznünü, kederini... Zerre kadar ilgilendirmemiş beni; anlamaya bile çalışmamışım anacığımı!” Bağışlanmaz buluyor aldırmaazlığını yaşı ilerledikçe; gözleri doluveriyor, pişmanlığından. “Ah, eşek kafam!” diyor başına vuruyor yumruğunu.

Kocasını erken yaşta verdi toprağa. “Kanser!” dediler, “Dağlara, taşlara...” Sigara ağzından hiç düşmezdi rahmetlinin. “İçme Nurettin!” diye çekip almak istediğinde paketi, bir süre “Peki! Seni mi kıracağım Gül’üm?” der; ne vakit arkasını dönse yakardı o mereti! “Bunu da içeyim, söz! Paket bitsin, son!” diye diye, ömrüne ortak etti sigarayı. Kendini de yapayalnız, dayanaksız desteksiz koyup gitti erkenden. Belki “Nurettin’i” yaşasaydı bugün, başka türlü olurdu her şey. Oğlu İsmet, cesaret edemezdi bu kadar kolay yuvasını terk etmeye... Kocasıyla bir olurlar, “Dur bakalım! Ne yapıyorsun, sen?” derlerdi; bir ses, bir ağız olup. “Hakkın yok evlat, iki çocuğunu yüzüstü koyup gitmeye! Bir yuva kolay kurulmuyor, aklını başına topla!”

Ama İsmet, babasının ölümünü âdeta fırsat bildi. Sorumluluktan kaçtı. Karısını da yetişip gelen iki çocuğunu da ortalığa saçıp çıktı geldi kendi yanına, bir ikinci vakti. “Hayırdır!” deyip doğruldu namazdan. Duası ağzında yarım kaldı, kapı zili üst üste basılınca. Oğlu İsmet’i gelen. Elinde büyükçe bir poşetle: “Gül Hanım, sendeyim!” dediğinde anlamadı gerçek niyetini önce. Hatta bu yüzden: “Hani çocuklar, Fitnat nerede?” diye sordu şaşkın şaşkın. Pişkince güldü o zaman oğlu: “Ya boş ver teferruatı, valide!” dedi. “Sonra anlatırım.” Geçti, içeriye oturdu. “Buraya kadarmış... Bitti o iş!” dediğinde dank etti kafasına acı gerçek ama inanmak istemedi yine de ana yüreği. Geçici bir kızgınlık, telafisi mümkün bir kırgınlık saydı bu durumu. “Eh, düzelir!” dedi içinden. “Her evde olur böylesi tartışmalar. Bizde olmadı mı? Oldu! Sonra herkesin süngüsü indi, sulh geldi. Hem de kaç kez! Geçer!” diye, önemsemedi başta.

İsmet, evin büyüğü; tek oğlu... Kardeşi Firdevs, ondan üç yaş küçük; bir oğlu var onun da. Seferihisar’da oturuyorlar ama İzmir kent merkezine aynı gün içinde gidip gelmek mümkün... Belediye otobüsleriyle bir saatlik yol topu topu. Hafta içi sıkıldı mı, alır çocuğunu gelirdi Firdevs. Hafta sonlarında ise cuma akşamından kocasıyla arabalarına atlayıp gelirler, bazen pazartesi sabahı dönerlerdi evlerine. İsmet eve yerleşeli, bu gelip gitmeler önce seyrelti; sonra büsbütün kesildi. Tabii bunda, İsmet’in densizliği, içkisi büyük etken... Eniştesine yaklaşımı, Kâmuran’ı da rahatsız ediyor olmalı ki Firdevs, kocasını haklı buluyor ve onu ikna etmeye çalışmıyor. Yoksa damadı hatır gönül bilir, iyi biri. “Hem öyle olsa baştan itibaren tavırlı olurdu.” diye düşünüyor. Kendisini alıp Seferihisar’a götürmek isteseler buna da tek engel yine İsmet... Gül Hanım, bu hayırsız oğluna evi nasıl bırakıp gitsin? Bu yüzden kendini kapana kısılmış hissediyor birkaç yıldır. Kardeşlerin arası büsbütün açılır korkusuyla kızına da her şeyi diyemiyor. İçi kabardıkça kabardı!

Nurettin Bey; evi, karısının üzerine yapmıştı ölmeden önce. Ondan geriye, bu oturduğu apartman dairesi, bir de geçimlik aylığı kaldı. Kendisi ev hanımı olduğundan ayrıca bir geliri yok. Onun gençliğinde kadının çalışması, çalışmasa bile dışardan sigortalı olması; hesap edilir, öngörülür şeyler değildi zaten. Hatta aile içinde ayıp bile sayılırdı bu konuların dile getirilmesi: “Ne kadar paragözsün sen, öyle!” der, kınarlardı. Akıl edip Nurettin’e, kocasına deseydi sağlığında, ihtimal: “Otur oturduğun yerde! Ben yok muyum?” der, karşı çıkardı çalışmasına da sigortalı olmasına da. “Ama gördük! Şimdi de ‘Ben yok muyum?’ de, görelim a Nurettin’im!” diyor içinden; paraya sıkıştıkça, bütçesi daraldıkça.

Ev mütevazı, eşya eski... Rahmetliden sonra, yeni olarak bir çamaşır makinesi alındı eve eskisi elden çıkınca. Kızı ödedi parasını el altından, taksit taksit... Bir de dört sene kadar önce, köşeye attığı paralarla koltuk yüzlerini değiştirtti mahalledeki döşemeciye. O da bir kalp çıktı ki sorma! Aylarca süründürdü işi, para istedi durdu. Allah’tan bakkal Hüsnü Efendi, büktü kulağını: “Sakın önden para verme! Şaraba değişir tüm paranı. O vakit parayı da koltuğu da unut!” demeseydi, belki hiç bitmeyecekti iş. Kadın başına gitti geldi atölyesine; “Aman ağam, yaman paşam!” deyip kotardı koltuk işini. Bu arada bir de çekyat girdi eve; koltuksuz kalınca, mecburiyetten!

İsmet, karısından ayrıldı ya; kaynanasından bilmiş bütün kötülükleri gelin hanım... “Kaynana diye adın çıkmış bir kez.” diyordu soranlara. “Sözüm ona, ayrılığı ben sokmuşum kafasına İsmet’in. ‘Yalnız yaşıyorum, korkuyorum tek başıma.’ deyip ‘Ya birlikte bu evde yaşayalım ya da benim evi kiraya verelim, geliriyle ben sizinle kalayım.’ diyeyişmişim!” Bunu, mahalleden birkaç kişiden ve en son, bir de terzi Mücella’dan duyunca canından can çekildi iyice. Derdi birken iki oldu. Üçe beşe katlandı artık. ‘Yuva yıkan kaynana’ durumuna düşmek, pek ağırına gitti. “Günahıma girdiler büsbütün.” dedi. O zaman açtı sırlarını, Terzi Mücella’ya. Bir bir anlattı işin aslını. Fitnat’ın kulağına gitsin istiyordu söyledikleri; bilsindi gerçekleri: “Yok bunların aslı astarı, Mücella Hanım... İftira, bühtan hepsi!” dedi. “Fitnat, bunca yıllık gelinim. Torunlarımmın anası... Ben, böyle kötülükler düşünecek insan mıyım, hiç?” diye, yüreğinin yangınına kapıldı; hüngür hüngür ağladı, terzi dükkânında ama Fitnat, inanmamış olmalı ki sözüne, yeminine; bir telefon açıp da “Anne, nasılsın?” demedi bir daha. Damla ile Emre’yi de salmadı yanına; dünya gözüyle görüp doyaya sarılsın onlara. Sırf bu yüzden ikisini de soğuttu, uzaklaştırdı kendinden. “Öç alıyor benden!” dedi durdu, aklına düştükçe torunları.

Fitnat, boşanma davası açmış kocasına. Oturdukları ev, dünürü Tefik Bey ile kocasının ortak katkısıyla alınmıştı; Fitnat ile İsmet’in üzerine. İşte, o baba yadigarı apartman dairesine de şerh düşürmüş, “aile evi” diye. Çocuklar için tedbir nafakası çıkarttı bir de. Fitnat, “Ben bu çocukları babamın evinden getirmedim. Hiç değilse çocuklara sahip çıksın. Benim onun parasına ihtiyacım yok.” demiş, haklı olarak.

İsmet, iyice köşeye sıkıştı. Geçen yıl da çalıştığı belediye işine son verdi; amirine itaatsizlikten, işi boşlamaktan... Önce anlamadı, kıtlığı yokluğu. Tazminat olarak aldığı toplu para, gözüne büyük görünmüş olmalı... O sıra faizler de yüksek ya... Koydu bankaya parasını; ucundan ucundan yedi! Bitmez, arkası gelir sandı; başladı kahve köşelerinde pineklemeye... Çalışmıyor; “Çalış!” desen insanın üzerine yürüyordu. Son zamanlarda, sarhoş gelmeye başladı eve. Ardından “Valide, paran var mı, kıyıda köşede?” diye sormalar; yılışık yılışık sarılıp “Hadi anaların güzeli, bir koltuk çık şu oğluna!” demeler... Gül Hanım’ın üç aylığından ne olacak? Kadıncağız evin elektriğine, suyuna, doğal gazına mı yetişsin; yemesine, içmesine mi? Demiyor, bu nereden geldi? Kim aldı? Sorma ha, ver! Bu sığağa kar mı dayanır?

Eskiden beti bereketi vardı yine paranın. Kocasının üç aylığı da olsa kendisine yetiyordu ya da ayağını yorganına göre uzatıyor, yetiriyordu parasını. Hiç değilse üzerinde asalak oğlunun baskısı yoktu. Yerine göre bir kap yemek yapıyor, yerine göre iki yumurta kırıp pişiriyordu. Kızı ve damadı, İsmet’ten önce eli dolu gelir, bir haftalık yiyecek içecek bırakıp giderlerdi; şimdi bu da kesildi. Kurudu ev, uğursuz oğlu geleli. Bereketi kalmadı hiçbir şeyin. İçi kuruyor, canı çekiyor; bir meyve alsın eve, ertesi güne silip süpürüyor mutfağı. Çamaşırını, buluşu cabası...

Beş vakit namazına bile dil uzatmaya başladı; gizli gizli kılıyor, oğlunun korkusundan. Dualarında “Sen ıslah et, Ya Rabbim!” diyerek ahlakı bozulan oğlunu Allah’a havale ediyor ama yüreğinde daima bir korku, bir kaygı büyümekte... Ya bir gece yarısı yine sarhoş gelir de canına kastederse diye, uykuları kaçıyor çünkü kumara da başladı. Arkadaşlarından, esnaftan borç yapıyor olmalı.

Müşerref Hanım’a komşu gezmesine gitmişti. Bakkal Hüsnü Efendi, kapıya çıkmış geldiğini görünce; üzülür kaygısıyla lafı dolandırıp girdi konuya: “Ben seni de muhterem bilirim, rahmetli Nurettin abimi de sever sayardım ama İsmet, biraz hayta çıktı galiba.” deyiverdi. İçi cız etti! Veresiye bir şeyler almış, öderim diye. Hâlâ ödememiş hesabı... “Ben İsmet’e veresiyeyi kestim Gül Hanım ama sizin krediniz sonsuz... Sakın, yanlış anlamayın!” dedi. Alışık değildi borçlanmaya, veresiyeye. Yer yarılıysa da yerin dibine girseydi! “Borcu ne ise söyleyin; elim bollaştıkça öderim Hüsnü Efendi!” diyebilirdi mahcup mahcup. “Madem öyle, siz de ona veresiye bir şey vermeyin bir daha.” Oysa başına geleceklerden habersiz, sığıntı olacağı damat evinde: “Turpun büyüğü heybedeymiş. Benim asıl yıkıldığım gün, o gün değilmiş meğer!” diyerek daha birkaç yıl, duvarlarla konuşup duracaktı.

Ramazan günü, oruçlu... İsmet, beş gündür ortalarda yok... Kapı çalındı. “Kim ki acaba?” deyip kapıya vardı, aksaya aksaya. Yalnız ya, korkuyor etrafta duyduklarından. Herkes birbirine tembihliyor; “Siz, siz olun, anlayıp dinlemeden kapınızı açmayın kimseye!” diye... Gözetleme deliğinden baktı, kim olduğunu görsün. Tanımadığı, biri çantalı iki adam; biraz ötede durmuşlar, kapının açılmasını bekliyorlar. “Allah Allah... Bunlar da kim?” diye kaygı düştü yüreğine. İçlerinden biri: “Korkmayın!” dedi kibarca. “Evin yeni sahibiyim ben. Arkadaş da emlakçım olur. Görüşmemiz lazım.” Gül Hanım’ın kalbi yerinden çıkacak gibi! “Bunda bir yanlışlık olmalı!” diye düşünüyor, bir yandan. “Yanlış geldiniz herhâlde.” diyor kapıda bekleyenlere. “Bu ev satılmadı ki sahibi olasınız.” Adam ısrarcı: “Bakın hanımefendi, zorluk çıkarmayın. Bu evi ben, İsmet Kaplan Bey’den aldım; hem elimde tahliye kararı var.” deyince başından kaynar sular dökülüyor. Kapıyı aralıyor korku ve telaş içinde. İşte o zaman anlıyor, onlar anlattıkça başına gelenleri! Oğlunun eve yerleştikten bir süre sonra kendisini notere götürme sebebi, bütün çıplaklığı ile ortaya çıkıyor: “Yerine resmî evrak işlerini takip ederim, sen yorulma anacağım!” deyişini... Noter çalışanı kadının ısrarla sorduğu; “Yapılan işlemi biliyorsunuz değil mi, hanımefendi? Oğlunuz İsmet Kaplan’a vekâlet verdiğinizizi?” diye üstüne basa basa kendisini uyarmasını... Öz oğlunun, anasına bu kötülüğü yapacağını hiç hesaba katmamıştı doğrusu. “Ben, ihtarname gönderdim bu adrese, evin boşaltılması için ama görüyorum ki sizin bundan haberiniz yok!” diyordu evi satın alan. “Bize şimdi izin verirseniz, emlakçım ‘satılık’ duyurusu asacak balkona.” Gül Hanım, kendi evinde kiracı bile değildi artık. Geri çekildi, yol açtı emlakçıya. İşte o zaman, bir evlada bir annenin edebileceği en ağır intizar döküldü dudaklarından: “İsmet, tenesirlere gelesin emi!”

İsmet’in Kıbrıs’a kaçtığı, orada bütün parasını kumara yatırıp perişan durumlara düştüğü söylentisi yayıldı birkaç ay sonra. Yurda geri dönmüş, mültecilerin arasına karışıp Yunanistan’a geçerken denizde boğulmuş ama cesedine ulaşılammış henüz, diyenler de oldu. Gül Hanım ise üç dört yıl zor dayandı başına gelenlere, damat evinde. Bir sabah, yüreği kaldırmadı onca yükü; sessizce veda etti dünyaya. Ona, Seferihisar Mezarlığı içinde bir yer buldular.